XX. Leto Klagenfurt (Celovec), dne 13. marca 1940 Št. 11.

KOROŠKI SLOVENEC

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEC“
Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26 — Tel. 13-02
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26

List za politiko, gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 10 Rpf.
Stane četrtletno: 1 RM — Rpf; celoletno: 4 RM — Rpf
Za Jugoslavijo četrtletno: Din. 25; celoletno: Din. 100

Italija in Bližnji vzhod.

Odkar se je vnela na zapadu vojna, prinašajo listi poročila o zbiranju neke tajinstvene armade v Prednji Aziji. Nalogo, katero naj ta armada ima, pa moremo slutiti iz naporov obeh zapadnih velesil, ki se krčevito trudita, da bi krvavi spor prenesli od zapada na vzhod. Da se na Balkanu doslej ni vnel požar, je pretežno zasluga previdne zunanje politike Jugoslavije in odločne nevtralnosti Balkanske zveze, kateri pripada tudi Turčija. Zavestno so se jugovzhodni evropski državniki pri svojem mirovnem stremljenju naslonili na Italijo, ki je po svoji legi, političnem ugledu in oboroženi sili važen faktor Sredozemlja in Bližnjega vzhoda.

Že zemljepisna lega narekuje Italiji vzhodno smer. Stari Rimljani so krenili s svojim imperijem proti vzhodu in zavladali celemu vzhodnemu sredozemskemu bazenu. Vzhodno smer je volil Marco Polo in srednjeveška benečanska republika si jo je osvojila najprej gospodarsko in potem politično. Na važni poti do kolonijalnih bogastev se je moderna Italija znašla jako pozno in je bila tudi prešibka za tekmovanje s tedaj že bogatima in razvitama kolonijalnima silama Anglijo in Francijo. Ponajveč je pošiljala v bližnje vzhodne dežele le svoje izseljence in trgovce.

Odkar so Francozi dogradili Sueški prekop, se je vzbudila pozornost Anglije. Kmalu je dobila prekop v svojo oblast in začela utrjevati postojanko za postojanko za svojo zvezo z Indijo. Utrdila je zasedeni Gibraltar in zavojevala Malto. Iz dobro premišljenih razlogov je podprla Francijo, ko je slednja pred očmi Italije Turčiji ugrabila Tunizijo. Da bi imela Tunizijo v posesti Italija, bi zagospodarila nad ožino med Sicilijo in afriško obalo. Na berlinskem kongresu si je Anglija izgovorila turški otok Ciper in podkrepila svoj ugled v Sudanu in Egiptu.

Medtem ko sta Sredozemlju vladali Francija in Anglija, je Italija ostala praznih rok. Le v Eritreji in Somaliji ob Rdečem morju se ji je posrečilo zasesti nekaj peščene zemlje. Poizkus zasedbe Abesinije se ji je izjalovil, ker so Abesinci uničili italijansko vojsko pri Adui. Ponižana in razžaljena je nato Italija sklenila trozvezo z Avstro-Ogrsko in Nemčijo, ki sta si enako utirali pot na Vzhod in do kolonij.

Ko je začela razpadati turška veledržava in se je Egipt podvrgel angleški kontroli, je smela Italija zasesti Libijo in Egejsko otočje. Odtlej se je znašla z Anglijo in Francijo v skupnem interesu, da prepreči vsilievanje katere koli tuje države na Bližnji vzhod. Zato se Italija kljub trozvezi udeleži svetovne vojne na strani antante, nadejajoč se novih kolonij. Po končani vojni pa mora užaljena gledati, kako si Anglija in Francija delita turški plen v Siriji. Palestini in Mezopotamiji z zakladi železa, bakra, bombaža in predvsem mineralnega olja, sama pa se mora zadovoliiti z libijsko in eritrejsko puščavo. Z obljubljene turške obale jo prežene turški Kemal paša in še na Jadranu ne gre vse po njeni volii.

Verzajski mir je Italiji dodobra odprl oči, da je slabič na lastnem moriu. Že leta 1923 zahteva Mussolini „Sredozemlje Sredozemcem!“ a grozi s tem bolj Franciji, zaposleni z nemškim odporom v Porurju, kakor mogočni Angliji. Ko se nemška sila ob Renu ojači, doseže Italija francosko obljubo, da ima v Abesiniji svobodne roke. Komaj pa začne s svojim abesinskim pohodom, že se Francija spet udeležuje protiitalijanskih sankcij. Odkritega spora z Anglijo vsled Abesiniji reši Italijo podpora Nemčije. Takoj po zmagi v Abesiniji pa proži Angliji v velikonočnem miru v Rimu 1938 spet svojo prijateljsko roko. Kajti italijanska obala je le preveč izpostavljena morebitnemu napadu angleškega brodovja in le preveč je italijanski imperij navezan na angleško pomorsko cesto skozi Sredozemlje in Sueški prekop.

Anglija je pri tem spreten računar. V abesinski gorski trdnjavi ob tihomorski obali rajše vidi italijansko stražo kakor pa nevarnega Japonca, ki s svojo trgovino in politiko ogroža ves Daljni in Bližnji vzhod in se vrhutega živo zanima za neguševo Etiopijo. Manj nevarna je za Italijo Francija, ki ima ob svojih kopnih mejah dovolj skrbi in lanskoletni italijanski vzkliki po večjem kosu afriške zemlje povodom bivanja francoskega državnika v Rimu ne ostanejo brez odmeva.

Samozavestno dviga Italija glavo v sedanjem evropskem konfliktu. Dobro se zaveda, da ji je dodeljena vloga stražarja Sredozemlja in Bližnjega vzhoda, ki ju Mussolini jasno označi za italijanski zemljepisni, zgodovinsko-politični in vojaški prostor italijanskega imperija. S podpiranjem balkanske sloge si osvaja zaupanje balkanskih držav. Pojavom na Bližnjem vzhodu in Sredozemlju posveča vso svojo pozornost. Fašistična revija „Gerarchia“ pa jasno zapiše: „Sejalec boljševizma bi bil, kdor bi hotel nalogo fašizma omejiti na protiboljševiški boj. Taki ljudje bi napravili iz fašistične revolucije reakcijo (nazadovanje) in bi dali roko celo demoplutokratom (narodom-bogatinom)“. S tem jasno izpoveduje, da nikakor ne misli nositi zastave nevtralnega tabora in da bo svoj položaj na Bližnjem vzhodu branila do skrajnih meja. In neizpodbitno dejstvo je, da je Italija po dolgoletni fašistični pripravi, po abesinski in španski izkušnji vsega uvaževanja vredna vojaška sila in važen steber bodočega evropskega reda. mr.

Führer k dnevu padlih vojakov.

V nedeljo je Nemčija proslavila spomin padlih vojakov. Na berlinski spominski svečanosti je govoril Führer Adolf Hitler in med drugim dejal:

Prvič v nemški zgodovini stopa ves nemški narod pred obličje Najvišjega in ga prosi, naj blagoslovi njegovo borbo za obstoj. Življenje terja vedno spet žrtve, da se rodi novo, prizadeja bolečine, da zdravi rane. V tem boju je vojak prvi predstavnik življenja, izbor iz narodov je, ki zastavlja svoje življenje za svojce in s tem za potomce. Zopernemu sebičnežu zoperstavlja svet junaka v podzavestni slutnji njegovih žrtev.

Nemški narod živi izza 2000 let, ker so se v tem času vedno spet našli možje, ki so v dobrobit občestva zastavili in — če treba — žrtvovali svoje življenje. **Življenje naroda sliči brezkončni verigi samo tako dolgo, dokler se v kakem rodu ne zdrobi eden njenih členov. O junaštvu ne sme govoriti, kdor sam ni junak, tradicije ne omenjati, kdor je sam s svojim delom ni množil.** To velja za narod in državnike, za vojake in generale. Odločnost in drzni pogum velikih državnikov in vojskovodij minule dobe nista bila nič manjša žrtev, kakršna se danes pričakuje od nas. Velike državnike in vojskovodje so ljubili bogovi samo zato, ker so često segali po navidez nemogočem. Boji, ki bi, po številu in materijalu gledano, morali voditi k zmagi, so končali s porazom. Spet drugi, navidez brezizgledni, so prinesli slavne zmage. Tako se življenje razgrinja v močni volji, pogumnem podjetju in vztrajni izvedbi sklepov.

Svet hoče naš pogin. Mi odgovarjamo z obnovljeno zaprisego najvišjemu, nemškemu občestvu. Oni nas hočejo razdrobiti, mi verujemo v nemško enotnost. Oni upajo v uspeh kapitalističnih interesov, mi hočemo zmago narodno-socialističnega občestva. Od kapitalističnih mogotcev Francije in Anglije Veliki Nemčiji vsiljena vojna mora postati veličastna zmaga nemške zgodovine.

Jugoslovansko-nemški gospodarski odnosi.

Važna izjava jugoslovanskega trgovinskega ministra Andresa.

Otvoritvi vigrednega velesejma v Lipskem je prisostvoval tudi jugoslovanski trgovinski minister Andres. Zastopniku nemškega poročevalskega urada je dal izjavo naslednje vsebine:

„Ni prazna beseda, če trdimo, da se nemško in jugoslovansko gospodarstvo izpopolnjujeta. Nemška gospodarska struktura s svojim pestrim industrijskim značajem vsebuje vse lastnosti, potrebne za živahno izmenjavanje blaga z gospodarstvom, ki temelji na kmetijski in surovinski proizvodnji. Ustroj jugoslovanskega gospodarstva je uprav tak. Nemško-jugoslovansko gospodarsko sodelovanje je za Jugoslavijo dvojne važnosti. Z izvozom v Nemčijo dviga Jugoslavija svoje kmetijstvo in proizvodnjo surovin, z uvozom iz Nemčije pa se oskrbuje z vsemi izdelki, potrebnimi za industrijski in rudarski razvoj. To so temelji nemško-jugoslovanskih gospodarskih odnosov. Pri tem smo Jugoslovani prepričani, da je korist tovrstnih odnosov obojestranska. Živimo v zelo težki dobi. Vendar smo odločeni, da polno nadaljujemo naše gospodarsko sodelovanje. Državi sta gospodarsko medsebojno navezani in ta navezanost ostane nujna tudi v bodoče. To je najlepši dokaz, da smo se s svojimi dosedanjimi gospodarskimi stremljenji nahajali na pravi poti.

V sedanjem vojnem zapletu je Jugoslavija ostala nevtralna. Iz pojma nevtralnosti izhaja nujnost, da se drži vseh obveznosti, katere je sprejela pred vojno. **S polnim zadoščenjem ugotavljam, da Nemčija te naše, od nas slovesno poudarjene nevtralnosti v ničemer ni kršila.** Četudi je s tem Jugoslaviji olajšano, da si ohrani nevtralnost, vendar ni ohranitev nevtralnosti povsem lahka zadeva. Ni več časov, ko je nevtralnost ene države pomenila zanjo gospodarsko korist v škodo vojskujoči se sili. Jugoslaviji je nevtralnost ne samo pravica, marveč tudi dolžnost nasproti vsem v poštev prihajajočim trgovskim pogodbenikom. V odkriti želji, da ohrani sedanji položaj, je Jugoslavija posebno v gospodarskem področju marsikaj opustila, kar je bilo v ostrem nasprotu z njenimi gospodarskimi interesi.

Tod so temelji jugoslovanske gospodarske nevtralnosti, ki jih je Jugoslavija vsikdar upoštevala, ker vidi v njih najučinkovitejše poroštvo za ohranitev politične nevtralnosti“.

Minister Ribbentrop v Rimu.

Zunanji minister v. Ribbentrop se je minule dni mudil v Rimu, kjer se je razgovarjal z vodilnimi italijanskimi državniki. Italijanski listi so prihod nemškega diplomata iskreno pozdravili in poudarili važnost vršečih se razgovorov. „Popolo d' Italia“ je pripomnil, da zasleduje Italija kot nevojskujoča se država z rastočo pozornostjo razvoj vojnih dogodkov in je trdno odločena, da bo varovala svoje interese in pravice.

Vojna na Finskem končana!

Finska in Rusija sta se sporazumeli.

Od zadnjega petka do torka so se vršila v Moskvi pogajanja med sovjeti in Finci. Pogajanja so dovedla do uspeha, Rusija in Finska sta sklenili mir, vojne sovražnosti so bile takoj ustavljene. V mirovni pogodbi je predvideno:

Finska odstopi Rusiji karelijsko ožino z mestom Viborgom in obrežjem Ladoškega jezera. Finska da Rusiji važni otok Hangö in še nekatere druge otoke v bližini za 30 let v najem proti odškodnini 5 milijonov finskih mark. Tod zgradi Rusija oporišče za svojo

Pogled na Beograd. Iz archiva.

mornarico. Finska v severnem morju ne bo imela vojnih ladij in letal, Rusija pa odpokliče svoje čete iz mesta Petsama. Sovjetska država sme blago iz Norveške tovoriti preko Petsama brez slehernih ovir in carin. — Pogodba se podpiše tekom 3 dni, s 15. marcem zasedejo čete obeh držav nove državne meje. Finska se še obveže, da bo z Rusijo takoj pričela pogajanja za sklenitev nove trgovinske pogodbe.

Zaključek vojne na severu se ocenjuje kot velik uspeh Rusije in s tem Nemčije. Angleško-francoska prizadevanja, da bi z vojaško pomočjo odločili vojno na severu v prid Finske in tako posredno v svoj prid, so bila prepozna.

Anglija in Italija.

Med Anglijo in Italijo je minuli teden izbruhnil nevaren spor. Anglija je zaplenila 16 italijanskih ladij, ki so tovorile nemški premog iz holandskega pristanišča Rotterdama v Genovo. Proti zaplembi je Italija ostro protestirala in poudarila, da predstavlja premog nujnost za življenje in delo italijanskega naroda. Anglija se je poluradno sklicevala na to, da izhaja vse zlo pomorske blokade iz načina pomorske vojne, a je obljubila, da bo protest dobrohotno proučila.

Koncem tedna je bil spor proti pričakovanju naglo zaključen. Nemški poročevalski urad je javil, da je Anglija dovolila 13 italijanskim parnikom, natovorjenim s premogom, vožnjo v domovino. Italija pa se je obvezala, da odslej ne bo več za dobavljanje premoga uporabljala pomorske poti preko Amsterdama.

Omejitve v Franciji.

Francoski finančni minister Reynaud je v nedavnem govoru državljane opozarjal, da namerava vlada uvesti živilske nakaznice na kruh, meso, mleko, kavo, sladkor, testenine, milo, olje, spirituoze in mineralno olje. Druga živila so predvidena za poznejši čas. Nadalje je odrejeno, da so pekarne dva dni v tednu zaprte, uvedeni so trije dnevi, ob katerih je prepovedano točenje alkoholnih pijač, v gostilnah se sme ta oddajati samo dve jedi. Zanimivo je pri tem, da je Francija v svetovni vojni izhajala brez živilskih nakaznic, sedaj pa mora njena vlada priznati, da je gospodarska oborožitev enako važna ko vojaška.

Nemški kulturni zavod v Sofiji. Ministrski predsednik Bolgarije je nedavno izjavil, da nameravata Jugoslavija in Bolgarija skleniti kulturno pogodbo, ki naj okrepi notranje zbližanje obeh narodov. Tudi z Nemčijo snuje Bolgarija pakt kulturnega značaja. V Sofiji bosta otvorjena nemški znanstveni zavod in nemška knjižnica, nadalje so predvideni medsebojni obiski znanstvenikov in dijakov, nastopi nemških in bolgarskih umetnikov i. dr.

Minuli teden na morju. Vrhovno vojno poveljstvo javlja, da je nemška mornarica od pričetka vojne skupno potopila 46 tovornih parnikov za olje. Parniki so bili last sovražnih sil ali so pripadali nevtralnim državam in so pluli v Anglijo. — Letala so minuli teden potopila ali poškodovala 11 angleških trgovskih parnikov. Nadalje so Angleži izgubili parnika „Mandy Hill" (1918 BRT) in „Chevychase" (2719 BRT).

Odnosi med Jugoslavijo in Madžarsko se boljšajo. V nedavnem govoru je madžarski zunanji minister grof Czaky izgovoril velepomembne besede: „V interesu Madžarske je, da je Jugoslavija močna!" Dejansko se odnošaji obeh držav stalno boljšajo. Prihodnje dni posetita Budimpešto jugoslovanska ministra Lazar Markovič in Čubrilovič in bosta povodom bivanja v ogrski prestolnici obiskala madžarske državnike.

Civilna neposlušnost v Indiji. Vseindijski kongres je sklenil, da se bo odslej boril za neodvisnost Indije s pomočjo tako imenovane civilne neposlušnosti. Indijci bodo zapustili vse urade in javne službe, ne bodo več plačevali davkov, sami si bodo z domačim delom oskrbeli vse, kar je za življenje nujno potrebno. Na kongresu 19. marca bodo vodje indijskega gibanja izdelali podrobnosti nove akcije.

Teden v besedi.

Jugoslovanski trgovinski minister Andres je bil povodom svojega bivanja v Berlinu sprejet od Führerja, od zunanjega ministra v. Ribbentropa in od zastopnika obolelega gospodarskega ministra Funka. Führer je odlikoval ministra z velikim križem nemškega orla.

V Nemčiji se je več dni mudil Sano Mach, propagandni šef slovaške vlade in vodja Hlinkove garde.

Vatikanska država je izdala prve novce s sliko sv. očeta, Pija XII.

Na beloruskem ozemlju so pričeli z gradnjo velikega prekopa, ki bo vezal Dnjepr z Njemenom in bo dolg 500 km. Skupno bo zaposlenih 30.000 delavcev. Ob prekopu bo hkrati zgrajenih 30 elektrarn.

V daljnem tibetanskem mestu Lhasi so kronali 6 letnega Dalai-Lamo, verskega poglavarja budistov. Kronanjske svečanosti bodo trajale 6 mesecev. Mladega poglavarja bodo duhovniki vzgajali 12 let, nakar prevzame državni pečat.

Italijanski veleparnik „Rex" vozi s seboj v Ameriko 7700 kg zlata iz Švice in Nizozemske.

Vzhodno od reke Mosel je nemška izvidna četa vjela 16 angleških vojakov. Izvzemši nekega prej vjetega častnika, ki pa je podlegel svojim težkim poškodbam, so to prvi, na zapadni fronti vjeti angleški vojaki.

Mlad pastir pri Šibeniku v Dalmaciji je odkril, ko je zasledoval lisico, velike podzemske jame, okrašene z divnimi apnenimi kapniki.

21 milijonov kokoši so morali zaklati v Angliji, ker primanjkuje potrebne krme.

Tudi Japonska bo najbrže s 1. majem uvedla poletni čas.

Mučna pomota se je pred tedni pripetila na Atlantskem oceanu. Neka francoska ladja je nenado začela obstreljevati angleški parnik „St. Helena". Šele po daljšem streljanju sta kapitana obeh ladij zaznala za usodno pomoto, ki je zahtevala 14 smrtnih žrtev.

Največje tri potniške parnike (Queen Mary, Mauretania, Queen Elizabeth) so Angleži spravili v njujorško pristanišče, da jih zavarujejo pred nemškimi podmornicami in letali.

Nemški delovni minister je odredil, naj podjetniki dovoljujejo ženam, katerih možje-vojaki prihajajo na dopust, da so za dobo njihovega dopusta proste, a kljubtemu dobijo redni zaslužek.

Italijanski ministrski svet bo imel 2. aprila važno zasedanje.

Angleška vlada je razpisala posojilo 300 milj. funtov. Pričakujejo, da bo sledil nato razpis nadaljnih posojil.

185.000 indijskih delavcev stavka v mestu Bombay-u.

Rumunska vlada se ukvarja z mislijo, da bi državo preuredila v stanovskem smislu.

Belgija je doslej izgubila osem vojaških letal.

Trije modrijani. Srečali so se trije modrijani in se vprašali, kateri izmed njih je tako moder, da si zna zaželeti največ. Prvi pravi: „Jaz bi imel rad tisoč ladij polnih šivank, vsaka šivanka naj bi imela svojega krojača, vsak krojač pa tisoč vreč cekinov." — Drugi: „Jaz bi rad imel polno morje črnila. S črnilom bi pisal številke tako dolgo, da bi vse črnilo porabil. Potem bi pa rad imel toliko cekinov, kolikor kaže napisano število." — Tretji: „Jaz bi pa rad, da bi vidva potem umrla in vse to zapustila meni".

Zdravnikova dogodivščina. Mlad zdravnik sedi ob postelji bolne gospodične, ki mu na dolgo in široko toži o svojih bolečinah in težavah. Zdravnik: „Gospodična, vedeti morate, da vaše težave niso prav za prav nikakršna bolezen, temveč zgolj živčnost. Omožite se in ozdraveli boste". — Gospodična: „Ali res? Kaj pravite, gospod dokter, če bi vzela kar vas?" — Zdravnik: „To pa ni mogoče. Mi zdravniki namreč zdravila sicer predpisujemo, a jemljemo, jih ne".

Iz naše države

Smotrna vzgoja nemške mladine.

Ministrski svet za državno obrambo si je osvojil predlog drž. prosvetnega vodje Rosenberga, po katerem se uvedejo stalne mladinske-vzgojne ure, namenjene mladini v šolah in delavnicah. Vodilne osebnosti stranke in političnega življenja bodo tedensko po radiu govorile nemški mladini, ji slikale velike dogodke sedanjosti in preteklosti ter ji posredovale vzore socialne pravičnosti, časti dela in vojaškega življenjskega nastroja vsega naroda. Šolskim vodstvom je naročeno, naj posredujejo govore šolski mladini in ji vcepijo zavest, da stoji v sedanji vojni mladi socialistični svet proti okostenelemu nesocialnemu sistemu in denarne moči.

S 1. aprilom letni čas.

S 1. aprilom stopi v vsej državi v veljavo letni čas, to se pravi, od tega dne se bodo vse ure premaknile za eno uro naprej in se bo dan torej začel za eno uro prej. Praktično se izvede to na ta način, da bodo po obredbi ministerskega sveta za državno obrambo 1. aprila ob dveh ponoči vse javne ure potisnjene za eno uro naprej, torej na tretjo uro. Ta letni čas traja do 6. oktobra ob treh ponoči, ko bodo vse javne ure potisnjene spet nazaj na zimski čas. Poudarjajo, da bo letni čas olajšal zatemnitvene ukrepe in pospešil poletno delo.

Kedaj prične šolska obveznost otrok?

Za otroke, ki dosežejo letos vsaj s 30. junijem 6. starostno leto, morajo s pričetkom letošnjega šolskega leta obiskovati ljudsko šolo. Otroci, ki dovršijo 6. leto v času od 1. julija do 30. septembra, smejo šolo obiskovati, če so njihovi stariši zato prosili in če so otroci telesno in duševno primerno zreli. Za mlajše otroke se prične šolska obveznost šele z drugim šolskim letom.

Boljša stanovanja za posle.

Kakor znano, zahteva država za vse kmečke posle in drvarje dostojna stanovanja. Res vladajo ravno v tem pogledu marsikje neznosne razmere. Da se temu nedostatku na deželi končno odpomore, nudi država večjo doklado vsem gospodarjem, ki popravijo oziroma pripravijo svojim poslom primerno stanovanje vsaj do 30. septembra t. l. Doklada znaša največ 300 RM in se podeljuje šele, če dosežejo gradbeni stroški vsaj višino 100 RM. Tozadevne prošnje je treba nasloviti na pristojno okrajno kmečko vodstvo, ki določa po gospodarskem stanju predlagatelja doklado v višini od 20 do 75 odstotkov

Podlistek

Ferdinand Goetel:

Sredi stepe.

(9. nadaljevanje.)

Županov poziv je našel splošno priznanje. Nihče več ni namreč imel zvez s taborom, odkar je zavladal v njem Schmerzenreich. Posihmal te zveze niso mogle nikomur koristiti. Zato pa jim je tembolj ugajala omemba krvi, ki se preliva na fronti, in tisto o obžiranju okolice.

V taboru, kamor je brž dospela vest o okrožnici, so sprejeli stvar ravnodušno. Višji paznik je presodil: bedak, ta župan! in izpil kozarček. Ujetniki so skomignili z rameni. Škoda, da se to ni zgodilo eno leto prej. Sicer pa bomo videli, kako si bodo pomagali brez nas. Samo Sabo se je ironično smehljal.

„Ali si videl, Niklas, kaj se je zgodilo? Naposled smo sami gospodarji v svoji hiši."

„Da," je odvrnil Niklas, „nihče več se ne prikaže k nam. Pa kaj se ti ne zdi, Sabo, da je zdaj tu žalostneje kakor prej?"

„Kaj praviš? . . . Žalostneje? Pa zakaj naj bi bilo žalostneje?"

„Žalostneje je, pa je!" je izmikajoče odgovoril Niklas. „Vidiš, Sabo: ljudje se znova zbirajo po kočah in govore o vojski . . ."

Sabo je pozorno pogledal tovariša.

„Poslušaj me no! Ali se norčuješ z menoj? Saj vendar že dve leti počno takisto."

„Takisto in ne takisto!" se je upiral Niklas. „Morda so govorili celó več kakor zdaj. A ne tako. Pravim ti, če le kdo odpre usta, se oglasi kakor z onega sveta . . . Vukinčič je prejel tako žalostno pismo z doma . . ." je dodal in nepremično strmel predse.

„Pismo? Pa kaj je takega v njem?" se je nemirno zganil Sabo.

„No . . . kaj ? Vsakdanje stvari. Sinek mu je umrl, veš . . . tisti, ki je imel cucelj. Ubogi Vukinčič je popolnoma zgubil glavo. Do pozne noči sta s Schmerzenreichom sedela ob reki. Ali nisi videl? Bila sta tako čuden par . . ."

Sabo si je olajšano oddahnil.

„Vidiš! Vukinčič je pametnejši, kakor se zdi nam vsem. Tak človek ima srce! Dobro, da si mi to povedal. Možak še ne sluti ne, kakšne obede bo odsleij dobival. Na polovico s Schmerzenreichom!" je zaklical vneto in udaril s tolkačem po mizi.

Ko se je pomiril, je nezaupljivo pogledal Niklasa.

„Pa je to za gotovo res, s tem Vukinčičem? Morebiti se vam je samo zdelo?"

„Zlati moj! Ves tabor ju je videl skupaj ob reki . . . Za kaj ti pa prav za prav gre?"

„Ker — vidiš, hotel sem ti že zdavnaj povedati — Schmerzenreicha ponoči ni v taboru."

„Kako: ga ni?"

„No, ni ga. Nekje hodi! Nekaj dni sem, morda kak teden."

„Ne veš, kod?"

„Ne vem. Nekje po polju. Ponoči se ne vidi. Enkrat sem hotel iti za njim, pa me je tako pogledal, da me je bilo sram. Kaj misliš, Niklas, ali ne hodi spat v stepo, ker mu je vroče?"

Niklasu se ni kar nič mudilo z odgovorom. Tudi Sabo je molčal in gledal v kuhinjsko okno. Ko je zaupal Niklasu svojo žgočo skrivnost, je precej vedel, da mu je ne bo nihče razjasnil.

Iz odrevenelosti ju je zbudil šele Vukinčič, ki je stopil v kuhinjo.

„Ali ni bilo Schmerzenreicha tu?" je vprašal in ju plaho gledal s sinjimi očmi.

„Ni ga bilo!" je živahno odgovoril Sabo in stopil k njemu. „Vukinčič!" pogledal mu je globoko v oči, „Vukinčič! Hotel sem ti reči, da se nikar ne muči. Ali si razumel, Vukinčič?" Krepko mu je stresel roko. „A zdaj pojdi! Poiščeva Schmerzenreicha!" Prijel ga je pod pazduho in ga spremil ven.

Ura je bila že pozna. Gost oblak prahu in dima, ki se je razprostiral nad taboriščem, je še pokrival vročino ugašajočega dne. Toda od zgoraj so že padali nanj bleščeči se lunini žarki in pod dušečo odejo se je že ukradla oživljajoča struja nočnega vetra. Ni bilo ne temno ne svetlo, v somraku zarje in mesečine se je zabrisala in razpršila sleherna podoba. Ljudje so tu in tam še šepetali pred kočami o dnevnih brigah, a njihove misli je že objel sen.

„Da, da, ti stepni večeri!" je tiho spregovoril Niklas, ko so se ustavili na zbirališču in se ogledali na vse strani, „malo manjka, pa bi človek pozabil, da je v ujetništvu."

„Kaj praviš?"

„Mislim, da je tudi tukaj svet, moj Sabo."

„Ali ne vidita Schmerzenreicha?" je nepotrpežljivo vprašal Vukinčič.

„Seveda ga ne vidiva!" je odvrnil Sabo, ki ga je nekaj vznemirjalo. „Pa mora biti nekje tule okrog kuhinje. Ali niste videli Schmerzenreicha?" je zaklical ujetnikom, ki so šli preko zbirališča.

(Dalje sledi.)

gradbenih stroškov. Delovni uradi imajo nalog, da vpoštevajo pri dodelitvi potrebnega materiala in delavcev v prvi vrsti tovrstna gradbena dela.

Dodatna karta za obleko.

Za mladino od 14 do 16 let, rojeno med 2. novembrom 1922 in 1. novembrom 1925, je predvidena še dodatna karta za obleko. Karta vsebuje 60 odrezkov ali točk, dve nakaznici za kratke ali dolge nogavice in dve nakaznici za šivalne potrebščine. Za dodatne karte je treba prositi in sicer do 1. aprila 1940 pri pristojnem gospodarskem uradu (občini). V prošnji se navedejo prosilčevi rojstni podatki. Karta je takoj veljavna, a se lahko uporablja do 31. oktobra 1940.

Vesti iz Jugoslavije

Spomenik kralja Aleksandra v Ljubljani.

Slovenska javnost se živo zanima za to, kje bo stal nameravani veliki spomenik kralja Aleksandra-Zedinitelja. Večina predlaga, naj bi kraljev spomenik stal na ljubljanskem Kongresnem trgu, ker predstavlja ta trg z univerzo, poslopjem Filharmonične družbe in z hišo Slovenske matice nekako osrčje belega mesta. Zanj se je svoječasno izjavil pristojni spomeniški odbor ter sedaj Inženjerska zbornica in klub arhitektov. Tako bo Ljubljana s kraljevim spomenikom na Kongresnem trgu dobila svoje reprezentativno središče.

Literarni večer hrvatskih književnikov.

Na povabilo društva slovenskih književnikov so brali zadnji petek v Ljubljani iz svojih del najodličnejši hrvatski leposlovci. S tem večerom so bili nanovo navezani stiki med slovenskimi in hrvaškimi kulturnimi delavci, ki so bili svoj čas tako tesni, pa so jih razmere zadnjih desetletij tako čudno rahljale in zrahljale. Zato in predvsem, ker so se predstavile najbolj priznane osebnosti na književnem polju, je bilo med ljubljanskim občinstvom izvanredno zanimanje za to kulturno manifestacijo slovensko-hrvaške vzajemnosti. Med hrvaškimi gosti so bili poleg drugih pisatelj dr. Ilija Jakovljevič, ki ima kot glavni ravnatelj „Hrvatskega dnevnika" tudi močan vpliv na hrvatsko politiko, lirik Dobriša Cesarič, ki je dobil za svoje pesmi svoj čas celo nagrado Akademije znanosti in umetnosti v Zagrebu, in morda največji med njimi, pesnik Dragutin Tadijanovič, ki danes že predstavlja moderno hrvatsko liriko v svetu v različnih svetovnih pesniških antologijah.

Skrb za slovensko družino.

Slovensko časopisje je že opetovano nakazalo usodne posledice, ki bi se rodile iz nazadovanja števila rojstev. Ugledne osebnosti slovenskega javnega življenja snujejo sedaj društvo „Družina", ki bo skušalo z vsemi silami po vsej Sloveniji organizirati družine ter jim nuditi moralno in gmotno pomoč, dokler te velevažne naloge ne prevzame država sama. Društvo bo organiziralo podružnice v vseh župnijah Slovenije. Hvalevredno podjetje bo nedvomno našlo dober odmev.

Ljubljanski velesejem

bo letos od 1. do 10. junija in sicer pod pokroviteljstvom kralja Petra II. — Narodna banka je odredila, da se morejo plačila v inozemstvo za blago, prodano na velesejmu, opravdati na osnovi potrdila velesejmske uprave. Voznina za posetnike velesejma bo znižana. Udeležbo na velesejmu je prijavilo že lepo število domačih in inozemskih tvrdk.

Živeli naši Jožeti! Lahko jih zavidamo, ker niti otrok ne more prezreti njihovega imendana. Le preveč je med nami v časti sv. Jožef, krušni oče božje družine, da ga še letos, četudi pade njegov dan v veliki teden, ne moremo prezreti. Naj bi bil na svoj dan dober priprošnjik vsem svojim imenskim sinovom in hčeram! Od nas pa naj naši Jože-ti in Pepce sprejmejo k svojemu godu prisrčna voščila in čestitke!

Širom naše zemlje

Ne zametujmo zakladov.

Naša javna šola je nemška. S prvim šolskim dnem je naša mladina deležna izključno nemškega pouka. Svoje elementarno znanje si prisvaja samo v državnem jeziku. Tovrstno učno metodo, pri kateri se učitelj s prvo šolsko uro poslužuje dosledno samo enega, učencem bolj ali manj tujega jezika in se prav nič ne naslanja na učencem poznano materinščino, ocenjujejo moderni nemški vzgojniki kot najuspešnejši način jezikovnega šolanja. Mi spet smo skromnega mnenja, da je znanje državnega jezika za vse državljane Velike Nemčije nedvomno nujno potrebno, a za mlado notranjo rast ni nič manj važno poznavanje materinščine in njenih kulturnih zakladov. Nemške narodne manjšine, ki krepko vztrajajo na nemškem elementarnem pouku, pravilnost našega mnenja potrjujejo.

Zahtev po upoštevanju slovenskega jezika v šolstvu naše mladine ne bomo nikdar opustili. Tudi v bodoče ostanejo jedro naših kulturnih teženj. V vsem kulturnem svetu je izpričana pravica otrok do zadostnega znanja materinega jezika. Načelno te pravice pač nihče ne bo kratil, komur je dobrobit mladega rodu resnično pri srcu. Znanje materinega jezika je predpogoj otrokove zdrave osebne rasti. Znanje slovenskega materinega jezika pa je hkrati velikega praktičnega pomena. Slednjega naj kratko nakažemo.

V vrsti slovanskih jezikov je po pričevanju slavistov slovenski jezik med najčistejšimi in najpravilnejšimi. Pred dobrim stoletjem že je nek Podkorenčan v Bleiweisovih „N o v i c a h" zapisal o slovenščini te besede: „Slovenski jezik je deblo in ne veja, jedro in ne pužina ali pa lupina; je samolastna in žlahtna ruda, ki se nikakor ne sme s čim drugim stopiti in zgubiti. Naših južnih bratov narečje ima veliko medu, pa premalo popra; je sicer pripravno za govorništvo, pa pripravnejše za petje; naše ima obojiga v pravni primeri; resno teče v govorištvu, kakor bistra Sava; prijazno v pesmi na uho doni, kakor zvonov trijančanje po Slovenskim; naglas na predzadnjim slogu mu daje veličanstvo v slovesnim govoru, njegov premik pa svobodo v petji in lahkoto v pomenku. Vse soglasnice so v besedah lepo zverstene, se lahko in gladko, pa vender razločno in krepko izgovarjajo: ne slišiš ne neprijetniga pf, ne zmlinčenega ogerskiga gy iz slovensko govorečih ust; ob kratkim: Slovenska beseda ni divjaška ali neolikana, pa tudi ne otročja ali premehka; ona je postavna in možka, kakor je Slovenec. Ona zasluži, da se ji med druzimi omikanimi jeziki vredin prostor da, kakoršni ga je že zdavnej zaslužila. — S tem pa nočemo nobeniga jezika prezirati in nobeniga naroda zaničevati; to se Slovencu ne spodobi. Svet je velika hiša in vsi narodi v tem poslopji so si bratje; le tedaj je njegoviga Stvarnika visoki namen dosežen, kadar bratje v edinosti med seboj žive".

Modro in stvarno je dostavil častitljivemu slavospevu slovenščini pred letom umrli slovenski znanstvenik dr. Ivan P r i j a t e l j v knjigi „V borbi za individualnost slovenskega književnega jezika": „Podčrtati moram eno dejstvo, namreč kolektivizem Nemca in individualizem Slovana. Globoko temelji v nemški naturi težnja po velikih skupinah ne samo v gmotnem, ampak tudi v duševnem oziru. Nemec se čuti srečnega, če je samo delček velikega narodnega telesa, kateremu na ljubo se radovoljno odreka raznim svojim posebnostim. Temu nasproti je slovanski duh individualističnega značaja. Iz svoje številčne ogromnosti ni nikdar koval kapitala, pač pa je vedno brusil in likal svoje posebne dragocenosti, katerim je vsekdar veljala njegova ljubezen in njegovo negovanje. To velja za vse njegove lastitosti, to velja zlasti tudi za njegov jezik. Kar je pri Nemcih neznatno narečje, to je slovanski narodni duši že poseben jezik". —

Slovenski vojaki, ki so bodisi v svetovni vojni ali povodom nemškega pohoda na Poljsko prišli v stik z drugimi slovanskimi narodi — s Slovaki, Čehi, Poljaki, Ukrajinci ali Rusi — pravijo, da Slovenec z malim trudom dobro razume drugo slovansko govorico in se je z lahkoto priuči. Izkušnja iz slovenskih šol v dravski banovini pa priča, da se slovenski otrok igraje uči srbohrvaščino. To se pravi, da je sorodnost slovenskega jezika z drugimi slovanskimi jeziki izredno velika in da za Slovenca uk slovanskih jezikov nikakor ni težaven.

V naši veliki državi se v zadnjem času polaga velika važnost na to, da bi se Nemci učili slovanske jezike. Na nemških visokih šolah poučujejo velike slovanske jezike in že tekmuje ruščina z angleščino. V nemških mestih se otvarjajo tečaji za ta ali drugi slovanski jezik. To je tudi povsem naravno, ker se je nemški narod z novimi prilikami znašel v tako ozkem stiku s slovanskimi ljudstvi, kot še nikdar prej v zgodovini. Ni tudi slučaj, če podajajo nemške radio-postaje svoja poročila v domala vseh slovanskih jezikih.

Nam Slovencem je naš materni jezik položen v zibelko. **Četudi ga sedanja ljudska šola ne neguje, vendar polagajmo veliko, zelo veliko važnost na to, da se bodo naši otroci vsaj doma in v naših prosvetnih organizacijah učili lepo, čisto slovenščino. Tako jim posredujemo zaklad, ki jim zna biti nekoč zelo dobrodošel in dragocen. Naša država sama nas uči, da nikakor ni več čas za to, da bi se iz neke krajevne kratkovidnosti ali malomarnosti zadovoljevali z neznatnimi drobci neke „vindiš-šprahe" ali z znanjem preprostega slovenskega narečja. Taka kratkovidnost in nemarnost bi se kedaj lahko bridko maščevali.**

Stare korenine padajo . . .

Št. Jakob v Rožu v marcu 1940.

Neizprosen je naravni zakon življenja, po katerem vse v stvarstvu raste in brsti, zori in umira, življenje pa se v večnem krogotoku v vsaki novi vigredi obnavlja in presnavlja. V mogočnem vzponu sega planinski hrast po nebu in zvezdah, se brati s soncem in luno in še v smrti množi rodovitno zemljo. —

Kdor bo pisal kroniko rožanskega Šentjakoba, ne bo mogel preko imena J o ž e f a B o ž i č, pd. Bosermana v Kotu. Dejal je znanec o njem, da bi kot Nemec zaslovel po svoji nadarjenosti in korenitnosti preko svoje doline. Treh velepomembnih narodnih krstov se je bil rajni udeležil: ko sta župnik Fugger in Brešanov Nandej dvigala iz vode nebogljenčka — slov. kult. društvo „K o t", je botrinil narodnjak Božič Jože; sam je krstil ob prisotnosti tedanjih korenjakov Štikra, Martinjaka, Habnarja, Antoniča, Novinjaka in drugih pevski zbor „R o ž i c o"; bil je Božič končno prvi med slovenskimi g a s i l c i Šentjakoba. To je veliko, zelo veliko, če vemo, da na Koroškem prvači Šentjakob po ustanovnih letnicah slovenskih organizacij. In še: nad deset let je bil Božič slovenski odbornik v občini, nad dvajset let cerkveni pevec.

Skoroda telesno šibak je bil videti. Velikan pa po duhu. Veliko je bral, za vse kazal živo zanimanje, bil doma v kraljestvu melodije, se s ponosom prišteval h prvim igralcem, vrhuvsega pa bil čislan obrtnik, trgovec in gostilničar. Vsled izredne gospodarjeve izobrazbe je zaslovel Bosermanov dom še med Nemci. Kot družinski oče je bil nadvse vesten in skrben. Ta čudovita vsestranost izrednega moža je globoko koreninila v vzorni zvestobi do naroda in Boga.

Tiho je delal, skrbel in se trudil, neopaženo pa odšel, ko ga je težil že sedmi križ. Pevcem so se ob njegovem slovesu pridružili njegovi drugi: sivolasi Štikar, Travnikar, Habnar, Antonič in Novinjak in mu z žalostinko dejali svoj zadnji Srečno! Zahvalo Šentjakobčanov sta tolmačila preč. g. dekan Schenk in predsednik „Kota" mladi Jože Štikar. Na domu je zagospodaril njegov sin Kristo, ki naj bi nadaljeval tradicijo svojega vzornega očeta. Rajnemu očetu pa bodi Vsemogočni dober plačnik! —

Z velikonočno pošto se požurimo! Državna pošta, ki ima v vojnem času posebno mnogo posla, je naročila, naj bi se zavoji in zavojčki za veliko noč odpremili vsaj do 14. t. m. Odpošiljatelji naj skrbijo, da bodo naslovi točni, zavojčki primerno opremljeni in da se nahaja naslov sprejemnika tudi še v zavoju. Tudi velikonočna voščila v pismih in na dopisnicah naj se odpremijo vsaj začetkom velikega tedna, da pridejo pravočasno v roke naslovnikov.

Pismo z fronte. Dragi prijatelj! Naj se pridružim vrsti vojakov-tovarišev, ki se vedno spet oglašajo v slovenskem tedniku. Tudi jaz doživljam vsak teden pisani košček naše lepe domovine. V moji duši zaživi slika zemlje domače, ki je v ljubezni polni skrbi za varstvo države dala že mnogih svojih sinov, jih daje tudi danes in jih bo še dajala, kadar bo treba čuvati blagor domovine. Veselim se in z menoj mnogi vojaki-rojaki, da se narodno življenje tudi danes nemoteno razvija po naših krajih. S ponosom izvem o Radišanih, da se jim hoče razmaha, napredka in rasti in da je zato „Rast" na svojem zborovanju manifestirala za slovensko zvestobo. Vsa čast radiškim fantom in dečlam in še posebej neutrudljivemu vodji! Verjamem, da Bilčovščani korakajo prav v prvi vrsti in da tekmujejo s fanti-pevci in dekleti tudi vneti tamburaši. Zdi se mi, kot bi bil navzoč in srkal vase tisto našo „M' je pa krajčč posvava . . .", a že mi misli romajo iz sončnega Bilčovsa ob Dravi gor mimo paradiža koroške zemlje, kjer je Treiber zapel prelepo himno o domu in zibki „Nmav čriez jizaro, nmav čriez gmajnico . . .". Ustavim se v duhu pri Prangarju, čestitam mladi gospodinji in vrlemu gospodarju ter prisluhnem mehki pesmi brnških pevcev. Potem romam na Zilo mimo Zahomca, pozdravljam tod vse svoje znance in že sem — seve spet v duhu — pri svojih tovariših v Šentjurju ob Jezeru in na Dunaju, ki se gotovo vneto trudijo za srečen zaključek drugega trimestra. Želim mnogo uspeha! Še mladih prijateljev v Šentpavlu in Celovcu ne smem prezreti, ki korajžno stopajo po poti slovenskega študenta. Končno veljal moj bratski pozdrav vsem rojakom v domovini in tudi onim na fronti, znanim in nepoznanim. Kljub ogromni razdalji, ki nas loči, smo v duhu in stremljenju tesno združeni, združeni posebno danes v borbi in delu za varstvo in mir države, katere državljani smo. Zanjo hočemo zastaviti svoje sile, mi na fronti, vi rojaki v zaledju. Z daljnega zapada kličem vsem: Bog vas živi! J a n k o W r u l i c h, sanitetni vojak.

Ferlach — Borovlje. Kakor se poroča iz Borovelj, je podal župan g. Hambrusch na zadnji obč. seji obširno poročilo o delovanju mestne uprave. Za nadzorovanje cen se določi g. Jožef Smrekar. Tudi podvigu sadjarstva hoče biti občina naklonjena, in sta se že vršila dva sestanka interesentov; strok. učitelj g. Just Lorenz je imenovan za sostvenika v zg. stroki. — Vršila so se pogajanja za prevzem strok. šole za puškarstvo po „Berufsschulratu". — Vršile so se nadalje predpriprave za zidavo ljudske stanovaniske hiše in tudi pogorelo poslopje pri pd. Čemru bo prevzela občina od g. Kerše-ja, da se tudi ta stavba prilagodi mestu. Zadnji odprti račun občine je sedaj poravnan in se je občina iznebila dolga, ki ji je bil dolga leta v hudo breme. — Kmetijski zastopnik povdarja potrebo, da bi občina nabavila traktor, ki bi bil v veliko pomoč vsem kmetom pri bodočem delu na gospodarskem polju; predlog se odkaže posebnemu odseku, ki naj izvede potrebne predpriprave. — V Podgori je padel po stopnicah ter si zlomil nogo 81 letni starostni rentnik Lambert Scheik. Prepeljan je bil v celovško bolnico. — V pondeljek 4. marca je bil pokopan v Borovljah bivši trgovec in posestnik Miha Wernig. Dosegel je starost 78 let. Kot trgovec je prej slovel in bil znan daleč naokoli, na stara

leta pa je zgubil precej premoženja, ker je preveč zaupal nekim gosposkim sorodnikom. — V tukajšnjem umetnem mlinu se je 8. t. m. težko poškodoval 18. letni Friderik Juriš. Zgrabil ga je pri delu stroj in močno ranjenega so prepeljali v celovško bolnico.

Lizika in Anica Črnijevi v Zgornji Vesci pošiljata tem potom vsem slovenskim vojakom na fronti vesele velikonočne pozdrave. Uredništvu pa sta s sončnih hribov poslali krasen šopek belih zvončkov z živo-rdečim nageljnom. Za lepi vigredni pozdrav jima bodi izrečen iskren „Boh lonej!"

Nesreča naše matere. V torek 5. t. m. je imela vrla Črnijeva mama Ana Einspieler v Zgornji Vesci svoj črni dan. Po opravkih je morala od doma, pa izpodrsne na gladki poti in pade tako nesrečno, da si zlomi desno nogo. Domači so jo takoj prepeljali v celovško bolnico, kjer se sedaj zdravi. Želimo ji, da bi se vsaj do praznikov spet zdrava vrnila v svojo družino.

Koroški drobiž. — V nedeljo 10. marca je vodja-namestnik Kutschera izročil 62 koroškim narodnim socialistom od Führer-ja podeljeni krvni red, najvišje odlikovanje nar. soc. stranke. — Iz Krčanj poročajo, da se je tamošnjemu gostilničarju Nedwedu rodil 10. otrok. Vsi so zdravi in krepki. — Prihodnjo nedeljo bo zbirala vojaščina za zimsko akcijo. — Za mladež, rojeno v času od 2. nov. 1922 do 1. nov. 1925, oddajajo občinski uradi dodatne nakaznice za obleke, veljavne do 31. oktobra t. l. Prošnje za te nakaznice je treba vložiti vsaj do 1. aprila 1940 na pristojni gospodarski urad. V prošnji se navedejo rojstni podatki prosilčevi. — Orožništvo poizveduje po delodajalcu za 57 letnega sedlarskega pomočnika in delavca Franca Malija, pristojnega v Št. Ano pri Kranju, Jugoslavija. Imenovani je bil najbrže zaposlen pri kakem posetniku velikovškega okraja. Dotični posestnik naj takoj javi svoj naslov orožništvu. — Inozemski kmetijski delavci ne dobijo kart za obleke. Njihovi delodajalci morajo pri pristojnih gospodarskih uradih prositi za nakaznice (Bezugscheine). — V februarju je imela nar. soc. stranka samo v velikovškem okraju 23 zborovanj s približno 4000 udeleženci. — Pokr. vodjonamestnika Kutschero bo v času njegovega vojaškega službovanja nadomestoval okrožni vodja dr. Pachnek v Celovcu. — V Št. Andraž v Labotski dolini je dospela 250 Kanalčanov. To je tretji transport izseljencev iz Italije. Nastanjeni so začasno v bivšem jezuitskem samostanu.

Naša prosveta

Gospod je umrl.

Pretresljiva cerkvena liturgija velikega petka.

Velik teden! Doslej smo imeli opraviti s seboj. S pokoro in zatajevanjem smo se očistili in notranje obnovili. Zdaj se s Cerkvijo zamislimo v Gospodovo trpljenje in smrt. Že s tiho nedeljo se liturgija vsa zatopi v ta bridki spomin. Njegova ura se bliža, in čim bliže je, tem tesneje se Cerkev oklepa svojega Gospoda. Vse drugo pozabi, da se more naslanjati na veliki petek edino na neizmerno ljubezen Kristusovo. „Dan žalovanja" imenuje veliki petek sv. Ambrozij, ker se je tega dne zgodilo, da Bog „svojemu lastnemu Sinu ni prizanesel, marveč ga je za nas vse dal v smrt". Zato so obredi velikega petka v svoji preprostosti tako pretresljivi, da jih umemo le v žalostni praznoti naših cerkva: „Gospod je umrl!", to nam kliče goli in razdejani oltar, to neprižgani mrtvaški sveči iz navadnega voska, to pred odprtim tabernakljem v temno tenčico zagrnjeni sv. križ. In duhovnik pristopi v črnem oblačilu in se v žalosti vrže na tla na obraz, da v vsej ponižnosti služabnika in v udani molitvi premisli neumljivo skrivnost: Gospod je umrl!

Gospod je umrl — a Križani kraljuje s križa! To je vsebina vseh molitev in ganljivega bogoslužja Velikega petka. Križ! Od tihe nedelje sem je bil zakrit našim očem, da se danes čimbolj vživimo v višek veličastnih obredov, v razkrivanje in češčenje svetega križa. „Sveti, močni, nesmrtni Bog" poveličuje danes Cerkev svojega križanega Odrešenika v grškem jeziku. Tako so gledale križ prva tri krščanska stoletja, doba preganjanja in zmage krščanstva, tako ga s Cerkvijo poveličujemo v ponižnem in hvaležnem češčenju tudi mi po Njem odrešeni in obžalujemo svojo strašno nezvestobo in grdo nehvaležnost ob pretresljivih spevih Križanega: „Ljudstvo moje, kaj sem ti storil, ali s čim sem te užalil, odgovori mi! — Kaj naj bi ti bil še storil in ti nisem storil?" In te očitke slišimo še ves dan naprej ob pogledu na spet razgaljenega Križanega na velikem oltarju, da v odkriti spokornosti pademo pred Njim ta dan na oba kolena in Mu na prtu in črni ali vijolični blazini ležečemu v hvaležnem češčenju poljubimo svete rane. V ljubezni do križane božje Ljubezni se obnovimo tudi pred presveto Evharistijo, v božjem grobu izpostavljeno, ki je pravi dejanski spomin Gospodovega trpljenja in našega odrešenja, pa tudi poroštvo našega vstajenja.

Pesnik Oton Župančič o Andreju Drabosnjaku. V listu „Slovanu" je leta 1914 k izdaji dr. Kotnikovega „Andreja Schuster-ja — Drabosnjaka" prvak slovenskih pesnikov Oton Župančič med drugim zapisal sledečo oceno njegovih pesnitev: „Ne morem si pomagati — jaz bi se z Drabosnjakom rad srečal. Medlo plapola slovenska misel v nerodno skrotovičenih verzih — in vendar plapola. Ali se še kedaj razneti v plamen? Koroška ne daje več slovenstvu pevcev. Drabosnjak je najmanjših, najsrečnejših eden. Mučil se je z življenjem, boril se je s pesmijo. Krasoslovcu ne bo užitka ob njem. In vendar — dva verza sem našel med množino slabih, silna v svoji preprostosti, dva verza, kakor bi zavalil dve skali. Dve vrsti, tako elementarni, kakor so jih pisali samo še stari svetopisemski preroki. V te dve vrste je zgnetel svojo gnev:

Vino pyje ta moi sosad noi gre
prate jest
Jas mam pa glih tui doro damam
ano dobro viest.

V teh dveh verzih je Drabosnjak velik.

Rosegg — Rožek. Redni občni zbor našega kult. društva se vrši na praznik sv. Jožefa 19. marca ob 3. uri pop. v Dolinčicah. Na sporedu sprejem novih pravil, volitev odbora in govor zveznega zastopnika.

Vaja osrednjega pevskega zbora se vrši 18. marca in ne, kakor je bilo prvotno predvideno, po veliki noči. Pevci in pevke naj se je polnoštevilno udeležijo. Zborovodja.

Par za smeh

Rekrutska. Podčastnik razlaga rekrutom poedine vojaške vrste. Nato vpraša vojaka Petra: „Kako se imenujejo vojaki, ki hodijo peš?" — Peter: „Pešci!" — Podčastnik: „In vojaki na konjih?" — Peter: „Konjeniki." — Podčastnik: „Kako se zovejo vojaki, ki vodijo topove ali kanone?" — Peter: „?" — Podčastnik: „Misli nekoliko: konj-konjenik, kanon — ?" — Nato Peter: „Kanonik!"

Molčečnost. — „Ali zna tvoja žena molčati?" — „O, pa še kako! Že pred letom je napravila dvajset mark dolga pri trgovcu, a mi do danes o tem še ni ničesar povedala".

Mali diplomat. — Zdravko pride ob koncu trimestra žarečega obraza domov in pravi očetu: „Hura, oče! Letos pa ti ne bo treba kupovati zame novih šolskih knjig". — Oče: „Kako to?" — Zdravko: „Pojdem še enkrat v drugi razred".

Neprevidna opomba. Dijak piše stricu in prosi seveda za denar. Na koncu pisma pa zapiše: „Oprostite, da vam pišem pismo brez znamke. V trenutku, ko sem spustil pismo v poštni nabiralnik, sem se šele spomnil, da sem pozabil nalepiti znamko".

Naše gospodarstvo

Vigredno oranje.

Neugodno septembersko vreme je bilo vzrok, da lansko leto marsikatere njive nismo preorali. Preveč smo imeli še opravka s krompirjem, repo in peso. Zato letos s skrbjo gledamo, kako bomo vse zmogli, posebno ko nam primanjkuje potrebnih poljskih delavcev. Kjer je delo preobilno, ga bo treba izvršiti z dobro organizirano medsebojno pomočjo vasi ali soseščine.

Srečen tisti, ki je pred zimo še dostoril in zoral, kar je mogel. Razorane njive je treba, čim so tla dosti suha, samo še z zemlji prilagojeno brano povleči, da so za posetev pripravne. Ponovno oranje bi pomenilo nespametno potrato časa, moči in stroškov. Pa tudi če smo jesensko oranje zamudili, zamudo na lahkih, peščenih tleh lahko popravimo z ranim vigrednim oranjem. Čestokrat bo celo zadostovalo že samo rahlanje zemlje z brano ali drugim orodjem, strnišče je seveda treba na vsak način preorati. Vendar delajmo vse to le na zadostno suhih tleh, da preprečimo tisto mazanje pri obdelavi zemlje, ki uničuje strukturo tal in škoduje življenju različnih bakterij, katere mnogo doprinesejo k rodovitnosti zemlje. A tudi presuhih tal ni dobro orati. Ne samo zato, ker je suha zemlja bolj trdna in odporna in je oraču zopern prah, ampak predvsem zato, ker se zgubi preveč zimske vlage. Zadnja pa je velike važnosti za kalitev in rast vigredne posetve. To velja prav posebno za ilovnata in glinasta tla, ki črpajo vse leto iz vlage, ki so si jo nabrala v zimskem času, in niso tako skromna kakor lažja tla, kjer zadostuje že močnejši aprilski dež v nadomestilo za zimsko vlago. Vendar moramo tudi pri lahkih tleh šteditи z zimsko vlago, kolikor moremo. Zato vigredi na lahkih in peščenih tleh nikoli ne bomo orali preglobokih brazd, ampak se bomo zadovoljili z navadnim razorom. Nesmiselno pa je, če bi hoteli dati zemlji potrebno vlago s tem, da bi podoravali sneg. Nasprotno bi s tem le škodovali, ker je za rodovitno rast poleg vlage potrebna tudi gotova toplota tal. Najbolj pa se segrejejo tla, če jim čimdalje pustimo nemoteno sprejemati sončno toploto. Zato velja za vigredno oranje kratko tole: orjemo le v zadostni meri posušena in segreta tla, torej ne prezgodaj, a tudi ne prepozno!

Hlevski gnoj je treba na njivah, kjer bomo sadili krompir ali peso, pravočasno podorati, nikdar pa tik pred saditvijo. Sicer se izgubi preveč potrebne vlage, ne glede na to, da prerahla lega pesi posebno škoduje.

Poljedelske stroje je treba pravočasno pripraviti in popraviti. Že sedaj pregledamo plug, da nabrusimo nož in navijemo vijake. Pregledamo pa tudi ostale stroje in ostalo orodje. Za stroje za setev in za kožnjo, pa tudi za mlatine stroje in one za razrivanje krompirja naročimo takoj potrebne nadomestne dele. V današnjih izrednih prilikah se namreč vsako naročilo dolgo zakasni. Enako dajmo takoj vse polomljene stroje mehaniku v popravilo. Končno je treba misliti tudi na pravočasno nabavo novih strojev. Kmečka organizacija daje v dvomljivih slučajih potrebna pojasnila in nasvete.

Novi predpisi za prodajo vprežnih konj. V zadnjem času je izšla tozadevna nova odredba, ki predvideva: 1. uvedbo konjske izkaznice, 2. uvedbo nujnostnega potrdila, ki opravičuje nabavo konja, in 3. določitev najvišje cene. S tem je trgovanje s konji podvrženo tržnemu redu kmečke organizacije. Konji za rabo (Nutzpferde) so v smislu te odredbe vsi konji, ki so nad leto stari in niso označeni kot konji za rejo v posesti gospodarja, ki je učlanjen v kakem društvu konjerejcev. Konjsko izkaznico izstavi na željo pristojno okrajno kmečko vodstvo in velja izkaznica tri mesece. Na njej je navedena tudi najvišja cena konja. Okrajno kmečko vodstvo izstavlja tudi nujnostna potrdila, a le za posameznike. Obrtni konjski kupci zaprosijo za nujnostno spričevalo pri okrajnih glavarstvih. Cene določuje poverjenik kmečke organizacije za trgovanje s konji in so za celo državo enotne. Sedaj znaša najvišja cena za najlepše vprežne konje v starosti od 4 do 10 let 1800 RM. Za mlajše in starejše in za konje z napakami je cena primerno nižja.

Fižol ni samo dobro živilo, temveč ima v sebi tudi razne zdravilne sile. V prvi vrsti uporabljamo fižol za mehkajoče obkladke, tudi zoper nečisto kožo in izpuščaje se fižol z uspehom uporablja. V ta namen omehčamo beli fižol v dobrem jesihu, dokler se mu zunanja koža ne spusti. Jedra posušimo in zdrobimo. To fižolovo moko pomešamo z mandljevim zdrobom in nekaj vode; s to mažo namažemo obolelo mesto na koži. Po kakšnih desetih minutah odstranimo mažo in kožo drgnemo s platneno cunjo.

Sadje obrezujemo in sicer mlado zato, da vzgojimo pravilno razvito, redko, svetlo, močno krono; odraslo, že rodeče drevje, treba obrezati zato, da ohrani vrh primerno obliko in da se doseže redna rodovitnost; stare veterane, ki se nagibajo svojemu koncu, pa zato, da jih pomladimo.

Urednik: Dkfm. Vinko Zwitter, Klagenfurt, Achatzelgasse 7. – **Založnik:** Politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem. — Tiskarna J. Leon sen., Klagenfurt, Domgasse 17.

Vabilo

na 11. letni redni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Ledincah r. z. z. n. z. ki se vrši v nedeljo dne 17. marca 1940 ob 3. uri pop. v posojilniških prostorih.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora,
2. Poročilo načelstva in nadzorstva,
3. Odobritev računskega zaključka za leto 1939,
4. Slučajnosti.

(11) **Načelstvo.**

Hranilnica in posojilnica v Št. Jurju na Zili, registrovana zadruga z neomejeno zavezo

vabi

svoje člane na redni letni občni zbor, ki se vrši na velikonočni ponedeljek dne 25. marca 1940 ob 10 uri v Št. Jurju št. 2.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za leto 1939.
4. Volitev načelstva in nadzorstva.
5. Slučajnosti.

(12) **Načelstvo.**

Zahvala.

Vsem, ki so o priliki smrti naše skrbne in predobre mame, gospe

Marije Černic

p. d. stare Črncinje v Logaves-i, z nami sočustvovali ter jo v tako veličastnem številu spremili na njeni zadnji poti, izrekamo našo najprisrčnejšo zahvalo.

Posebno se zahvaljujemo njihovemu duhovnemu sinu preč. g. duhovnemu svetniku Kristo Koschier-ju iz Žihpolj, ki je vodil pogrebna opravila z daritvijo sv. maše, dalje domačemu g. župniku Richard-u Kanduth-u za tolažljivi nagovor in g. župniku Alojziju Nadrag-u iz Škofič: Iskrena zahvala bodi izrečena pevcem iz St. Ilja, ki so prišli izpolnit naš sedaj razredčeni cerkveni zbor in tako zapeli na domu in ob odprtem grobu ganljive žalostinke. Zahvaljujemo se tudi vsem, ki so nam ob tej bridki izgubi izrazili svoje sočutje.

Loga ves, v marcu 1940.

Žalujoči ostali.